

В цілому процес злиттів та поглинань, на нашу думку, є позитивним стосовно підвищення ефективності та конкурентоспроможності банків. Формування таких об'єднань надасть можливість слабким банкам розвивати та розширювати свою діяльність, залучати додаткові ресурси для кредитування реального сектору економіки країни.

ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЯКОСТІ БАНКІВСЬКИХ АКТИВІВ У ПРОЦЕСІ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

О.В. Дзюблюк

*Завідуючий кафедрою банківської справи,
Доктор економічних наук, професор*

Тернопільський національний економічний університет

Стрімкий розвиток українських банків став основою формування повноцінних ринкових відносин та сукупності базових елементів, пов'язаних із рухом фінансових ресурсів, без яких функціонування ринкового господарства неможливе. Водночас серед проблем, що супроводжують діяльність банківських установ нашої країни необхідно відзначити недостатню високу якість активів банків, що відображає значні кредитні ризики, притаманні головному видові банківської діяльності – позичковим операціям.

Оптимізація якості активів банківської системи як необхідна умова стабільного економічного розвитку має розглядатися передусім у мікроекономічній площині – з точки зору поліпшення роботи банківського менеджменту, спрямованої на оптимальну мінімізацію відповідних ризиків за основними банківськими операціями. Під оптимальною мінімізацією ризиків у даному разі слід розуміти розроблення стратегії кредитних операцій, яка б не позначалася на можливостях забезпечення дохідності банківських установ.

Зарубіжний досвід свідчить, що важливим і перспективним напрямом практичного виконання цього завдання є сек'юритизація активів, яка передбачає перетворення наданих банками позичок на ліквідні цінні папери, котрі обертаються на вторинному фондовому ринку. Ще один шлях – випуск цінних паперів власного боргу банків, строки погашення яких збігаються з термінами відшкодування відповідних кредитів. Вочевидь, такий напрям сек'юритизації прийнятний і для інтенсивного розвитку ринку довгострокових позичкових капіталів, забезпечених акумульованими відповідним чином ресурсами.

Інший аспект роботи з управління кредитним ризиком – формування

адекватного методичного забезпечення, необхідного для аналізу фінансового стану позичальника. У цьому зв'язку центральному банку варто було б упровадити низку заходів нормативного характеру, спрямованих на забезпечення адекватної оцінки кредитного ризику, оскільки надмірна кредитна експансія комерційних банків в умовах економічного зростання має і свій негативний аспект, що проявляється у погіршенні якості кредитного портфеля та зростанні рівня ризикованості кредитних операцій. Серед першочергових заходів мали б бути такі. По-перше, сформувати централізовану базу даних для визначення адекватних критеріальних значень показників роботи підприємств різних галузей економіки.

По-друге, розробити чіткі критерії оцінки проблемності наданих позичок, що давало б можливість своєчасно вживати заходів із поліпшення фінансового стану клієнта на рівні його менеджменту, виходячи з міркування, що збереження того чи іншого бізнесу може в перспективі дати більший результат, аніж його ліквідація і стягнення заборгованості за позичками банку шляхом застосування механізму застави.

Важливим є зміцнення правових засад банківської діяльності як дієвий захист прав кредиторів, вимоги яких забезпечені належним чином оформленою заставою. Адже у разі ліквідації боржника чи визнання його банкрутом в установленому порядку слід забезпечити такий правовий режим, який би максимально спрощував відповідні процедури та сприяв задоволенню забезпечених заставою вимог кредитора поза чергою за рахунок коштів, отриманих від реалізації заставленого майна. Наявність адекватних правових гарантій реалізації позикодавцем своїх майнових прав, як і забезпечення прозорості фінансової звітності підприємств та формування бюро кредитних історій є необхідними передумовами зниження рівня кредитного ризику, а відтак і забезпечення належної якості банківських активів.

Таким чином, вирішення проблеми якості банківських активів має розглядатися серед найважливіших і пріоритетних завдань розвитку банківської системи у контексті забезпечення стабільного функціонування банківських установ як необхідної умови належного ресурсного забезпечення усього господарства країни.